

ФІНАНСОВО-КРЕДИТНА СИСТЕМА

УДК 336.71

JEL Classification: G21, G29, G32

*Христофорова О.М.,
канд. екон. наук, доц., доц. кафедри менеджменту
та соціально-гуманітарних дисциплін,
Кучерявенко Л.М.,
Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»*

ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ

Постановка проблеми. В умовах мінливого економічного середовища постають нові проблеми перед банківською системою в цілому, розв'язання яких залежить від рівня стійкості банківської системи і банківської установи зокрема. Тому виникає необхідність дослідження банківських ризиків і методів управління ними, а попередження ризиків має стати пріоритетним напрямом розвитку банківської системи в сучасних умовах, що визначає актуальність обраної теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячених організації системи управління банківськими ризиками, потрібно виокремити праці таких науковців, як: В. М. Каднічанська [7], А. Б. Камінський [8], В. В. Коваленко [15], О. О. Павлюк [12], П. С. Роуз [14], Ж. І. Торяник [7] тощо. Їх роботи є науково цінними і мають практичне втілення. Проте, банківська система не стоїть на місці і потребує невинного вдосконалення та пошуку нових методів управління. У цьому зв'язку дослідження питань організації системи управління банківськими ризиками набуває особливого значення, що зумовлює актуальність обраної теми та доцільність проведення досліджень для розвитку цього питання.

Постановка завдання. Мета роботи полягає в розкритті діючої практики з організації системи управління банківськими ризиками, визначення сучасного стану рівня банківських ризиків, а також пошуку напрямків удосконалення цієї роботи на основі систематизації існуючих пропозицій щодо цього питання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ризик-менеджмент є важливою складовою систем прийняття рішень у банках. Теоретичний аспект значущості ризик-менеджменту розкривається його роллю у створенні вартості банку. Наявність системи ризик-менеджменту дає змогу захистити банк від великих збитків та зберегти вартість капіталу. У разі ефективного ризик-менеджменту та розвитку бізнесу вартість банку зростає, що відповідає цілям акціонерів її максимізувати [8, с. 52].

Нині ставиться вимога, щоб усі рішення, які приймаються в діяльності банку, урахували ризики. У сучасних політичних, економічних умовах України успішність банківської діяльності та функціонування фінансової системи держави загалом потребує розробки та впровадження ризик-менеджменту, який може та повинен стати важливим інструментом забезпечення стійкості й ефективності роботи банків [4].

Ризики, пов'язані з банківською діяльністю, повинні банками визнаватися, відстежуватися і контролюватися. Найважливіша задача в цьому плані поставлена перед банківським наглядом.

Банківським наглядом Національного банку України проводяться інспекції установ банків, за підсумками яких приймаються відповідні рішення щодо застосування до них адекватних заходів впливу.

Ризики банківської діяльності можуть бути зумовлені систематичністю впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, які притаманні банківській діяльності що, у свою чергу, впливає на діяльність кожного банку. А сукупна діяльність банків (їхні показники) дає змогу оцінювати вплив банківських ризиків на фінансову стійкість банківських установ країни. Зокрема, результатами впливу ризиків на фінансову стійкість є кількість банків і показники діяльності банків України (табл. 1) [7, с. 73].

За результатами діяльності банків витрати значно перевищують доходи, в результаті чого збільшується чистий збиток банків України. Така ситуація є наслідком дестабілізуючого внутрішньополітичного чинника. Результатами цих процесів стають зниження платоспроможності українських банків, відплив капіталу за кордон, зниження кількості банків, зниження довіри до банків.

При проведенні активно-пасивних операцій банк повинен дотримуватися відповідних економічних нормативів, що дозволяє уникнути різноманітних ризиків в організації банківської

діяльності. В табл. 2 представлені значення економічних нормативів в цілому по системі банків України за 2015–2017 рр.

Таблиця 1

Результати діяльності банків України за 2015–2017 рр.

Показники	Роки		
	01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018
Кількість банків за Реєстром, шт.	182	182	177
Доходи, млн грн	199193	190691	178139
Витрати, млн грн	265793	350078	204611
Результат діяльності, млн грн	-66600	-159388	-26472
Рентабельність (збитковість) активів, %	-5,46	-12,60	-1,94
Рентабельність (збитковість) капіталу, %	-51,91	-116,74	-15,96

Джерело: складено авторами на основі [11; 13]

Таблиця 2

Значення економічних нормативів по системі банків України за 2015–2017 рр.

Норматив		За станом на		
		01.01.2016	01.01.2017	01.01.2018
H1	Регулятивний капітал (млн грн)	129816,9	109653,6	115817,6
H2	Норматив достатності (адекватності) регулятивного капіталу (не менше 10%)	12,31	12,69	16,10
H4	Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20%)	78,73	60,79	55,55
H5	Норматив поточної ліквідності (не менше 40%)	79,98	102,14	108,08
H6	Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60%)	92,87	92,09	98,37
H7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25%)	22,78	21,48	20,29
H8	Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	364,14	308,27	208,31
H9	Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (не більше 25%)	31,19	36,72	17,89
H11	Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (не більше 15%)	0,002	0,001	0,0001
H12	Норматив загальної суми інвестування (не більше 60%)	1,10	0,60	0,22

Джерело: складено авторами на основі [13]

Проведений аналіз виконання економічних нормативів НБУ комерційними банками протягом 2015–2017 рр. дозволив констатувати, що, в цілому, комерційні банки дотримуються їх виконання. Проте лише один норматив перевищує норму 25% – норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами. У 2015 році його значення становило 31,19%, у 2016 році – 36,72%. Зростання цього показника на 5,53% свідчило про підвищення кредитного ризику в банківській системі України. Хоч у 2017 році цей показник увійшов в норму, проте рівень кредитного ризику банківської системи є надзвичайно високим та негативно впливає на стабільність функціонування усієї банківської системи.

Дієвим інструментом оцінки банківських ризиків є стрес-тестування. Стрес-тестування не є новим інструментом в системі банківського ризик-менеджменту, проте в даний час істотно підвищилася його значимість, розширився зміст і збільшилася кількість пов'язаних з ним викликів для фінансової галузі економіки в цілому [9, с. 73].

Стрес-тестування – один з видів тестування, який оцінює надійність і стійкість системи в умовах перевищення меж нормального функціонування. Результатом стрес-тестування є виявлення стійкості системи під більшим навантаженням, ніж тим, яке дозволяє системі знаходитися в стійкому положенні в нормальних умовах. Стрес-тестування як сучасний інструмент ризик-менеджменту дозволяє оцінити максимально очікувані втрати окремих банків та банківського сектора в цілому залежно від глобальних та специфічних економічних тенденцій в тій чи іншій країні.

Мета стрес-тестування – оцінка можливих збитків банківської системи при настанні певних подій. В результаті аналізу виходить інтегральна оцінка, що дозволяє визначити, при зміні яких умов (факторів) банк опиниться в критичному стані. Таким чином, розписується сценарій стану банку в стресі.

На сьогоднішній день стрес-тестування є загально визнаною необхідною складовою системи управління ризиками, незважаючи на свою, на перший погляд, другорядну роль.

Враховуючи світовий досвід щодо здійснення стрес-тестування та рекомендації, які викладені в Основних принципах ефективного банківського нагляду, розроблених Базельським комітетом з банківського нагляду, банкам доцільно здійснювати стрес-тестування за такими ризиками: кредитний ризик; ризик ліквідності; ринковий ризик (валютний ризик, ризик зміни процентної ставки); операційний ризик [15, с. 242, 244; 10].

Ще одним шляхом удосконалення системи управління банківськими ризиками є застосування системи збалансованих економічних показників (табл. 3).

Таблиця 3

Збалансована система показників стратегічної карти управління ризиками банку

Ключові фактори успіху	Стратегічні цілі мінімізації ризиків	KPI (показник досягнення мети)	Управління та служби, відповідальні за виконання
<i>Аспект «Фінанси»</i>			
Зміцнення фінансового стану банку	- підвищення фінансової стійкості банку; - уникнення кредитного ризику і оптимізація кредитного процесу; - збільшення обороту банку; - збільшення прибутку банку; - зменшення витрат банку; - оптимізація активів банку; - дотримання ліквідності банку.	- коефіцієнт кредитної активності; - коефіцієнти миттєвої та поточної ліквідності; - коефіцієнт ліквідності за строковими зобов'язаннями; - коефіцієнти активності залучення міжбанківських кредитів і строкових депозитів; - коефіцієнт загальної інвестиційної активності; - коефіцієнт фінансового важеля; - коефіцієнт захищеності капіталу; - мультиплікатор капіталу; - рентабельність капіталу; - чистий спред.	Правління банку, кредитне управління, управління прогнозування діяльності, управління аналізу і статистики, комітет з питань управління активами і пасивами, ревізійний відділ.
<i>Аспект «Клієнти»</i>			
Підвищення рівня задоволеності клієнтів та розширення клієнтської бази	- утримання і залучення нових клієнтів; - забезпечення зростання задоволеності споживачів; - збільшення виручки з кожного клієнта; - підвищення рівня брэнда банку.	- відсоток нових клієнтів; - рівень розвитку клієнтської бази; - відсоток постійних клієнтів у загальній клієнтській базі; - коефіцієнт розвитку клієнтської бази; - кількість клієнтів на 1 відділення; - витрати на маркетинг і рекламу в загальних витратах банку; - рівень прибутку банку в розрахунку на 1 клієнта; - залучені ресурси банку в розрахунку на 1 клієнта; - співвідношення кількості клієнтів та працівників банку; - показник задоволеності клієнтів.	Управління маркетингу і зв'язків з клієнтурою.
<i>Аспект «Внутрішні бізнес-процеси»</i>			
Створення позитивного іміджу банку	- створення корпоративного навчального центру; - зменшення часу розробки нових продуктів; - удосконалення процесу продажу продукції; - оптимізація процесу виробництва продукції.	- швидкість та оперативність вирішення всіх проблем клієнтів; - частка нових продуктів; - частка унікальних продуктів у продуктовому ряді; - частка доходів від нових продуктів у загальних доходах; - частка витрат від операційної діяльності; - частка стандартизованих банківських продуктів; - частка стандартизованих бізнес-процесів.	Правління банку; керівництво відділень банку; фінансові менеджери.
<i>Аспект «Персонал»</i>			
Підвищення рівня професіоналізму та добробуту персоналу	- підвищення кваліфікації персоналу; - залучення кваліфікованих і досвідчених спеціалістів; - утримання цінних працівників; - атестація кадрів.	- відсоток кваліфікованого персоналу; - витрати на навчання працівників; - зростання заробітної плати; - бонуси; - оцінка експерта; - коефіцієнт стабільності персоналу; - частка працівників з вищою спеціалізованою освітою; - коефіцієнт інтелектуального потенціалу; - частка витрат на оплату праці персоналу; - частка витрат на навчання персоналу у витратах на персонал; - дохід від операцій на 1 працівника; - обсяг активів на 1 працівника.	Відділ кадрів, Правління банку.

Джерело: складено авторами на основі [1; 5; 6; 16]

Система збалансованих показників (СЗП) базується на чотирьох взаємопов'язаних головних складових. Програмний комплекс використовує методологію СЗП для цілей коротко- та середньострокового планування, і пов'язаний з системами моніторингу фактичних значень ключових показників ефективності. Це дозволяє оперативно виявляти проблеми розвитку окремих продуктивних напрямів банку з позицій управління банківськими ризиками та оцінювати загальні перспективи виконання бізнес-плану [1, с. 181].

Однією з основних організацій, яка регулює діяльність банків у світі, є Базельський комітет з питань банківського нагляду. На думку економістів, рекомендації Базельського комітету стосовно регулювання ризиків банківської діяльності, які були прийняті в червні 2004 р. (Базель II), не змогли забезпечити фінансову стійкість банків в умовах значних змін чинників зовнішнього середовища. З цієї причини одним із шляхів створення передумов для довгострокового сталого розвитку фінансового сектору є наближення стандартів регулювання платоспроможності та ліквідності банків до рекомендацій Базельського комітету шляхом упровадження рекомендацій Базель III [2; 12].

Основною метою оновленої концепції є забезпечення стійкого розвитку банківських установ, що передбачає їх здатність до результативної протидії негативному впливу чинників внутрішнього та зовнішнього середовища.

Головними цілями сформованої на засадах Базеля III концепції управління банківськими ризиками є:

- зміцнення міжнародних нормативів з управління капіталом та ліквідністю для створення більш стійкого банківського сектору;
- покращення здатності банківського сектору долати наслідки фінансових та економічних криз і таким чином знизити ризик розповсюдження цих проблем з фінансового у реальний сектор економіки [3, с. 45].

Для досягнення цих цілей рекомендації Базель III були розділені на три частини за такими напрямками: капітал, ліквідність, системний ризик (рис. 1).

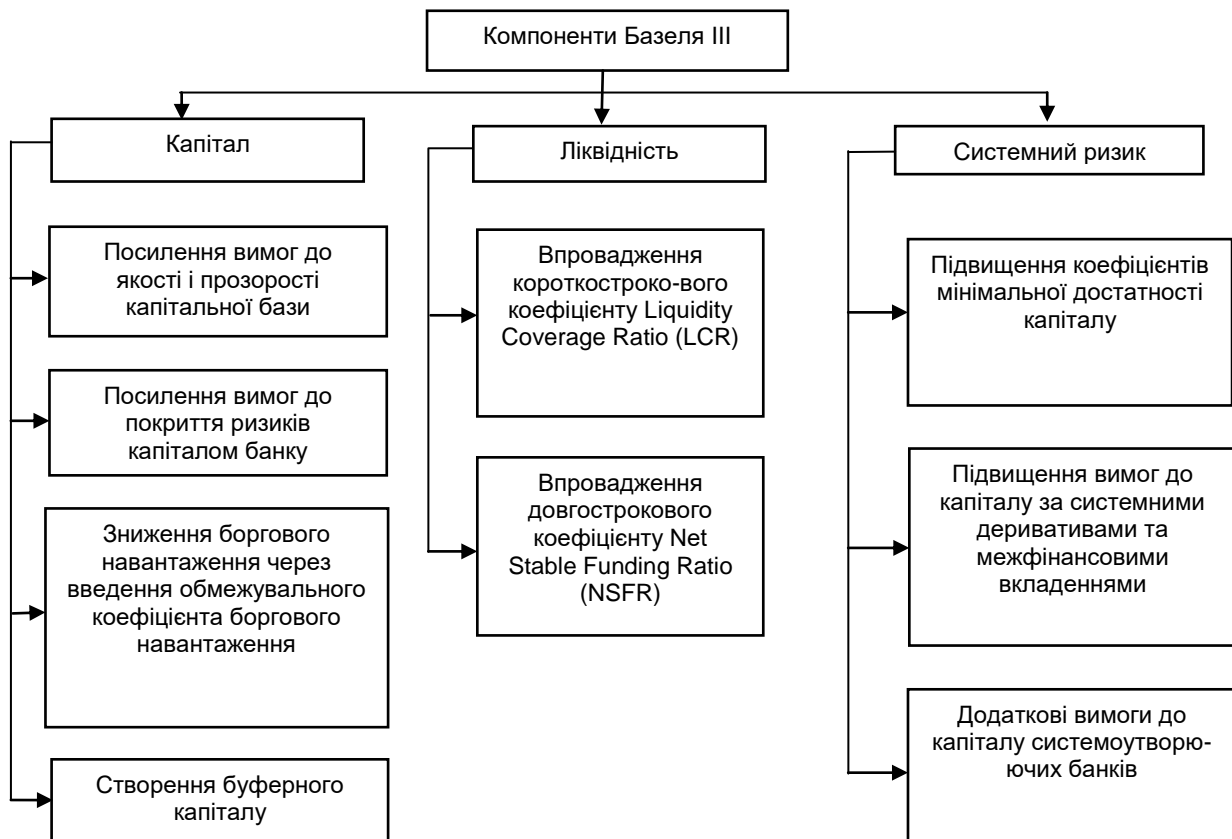

Рис. 1. Основні компоненти Базеля III

Джерело: [3, с. 46]

Крім зовнішніх інструментів, покращити дієвість управління банківськими ризиками та зменшити розмір банківських ризиків можливо за допомогою ефективного використання наступних внутрішніх інструментів та організаційно-економічних напрямів управління ризиками:

- застосування процедур банкашуренса;
- визначення розміру економічного капіталу в залежності від стратегії розвитку банку;
- сек'юритизація банківських активів;

- організація центрів відповідальності банку;
- впровадження зонального управління банківськими ризиками.

Тому, з огляду на ризиковий сучасний стан банків України, обґрунтування нової концепції управління банківськими ризиками на засадах Базеля III є вкрай актуальними та необхідним для сучасного банківського сектору України, розвиток якого знаходиться під значним негативним впливом чинників зовнішнього середовища.

Висновки з проведеного дослідження. Ризиковість у діяльності банківських установ буде існувати завжди. Проте залишається нагальним питання, які саме методи використовувати задля мінімізації ризиків та збереження стабільності функціонування банків у нестабільних економічних умовах. Це завдання постає не лише для центрального банку, а й для самих банків.

Тому, як показує практика, сьогодні, на жаль, відсутні уніфіковані методики, що регламентують порядок проведення стрес-тестування фінансової стійкості кредитної організації в українських комерційних банках. Як один із варіантів організації злагодженої роботи у банку, була запропонована збалансована система показників, яка в подальшому може мати різні інтерпретації в залежності від конкретно обраного ризику банку та бути більш деталізованою. Перспективним для подальших досліджень залишається впровадження Базеля III, який дещо змінить принципи функціонування банківської діяльності та матиме подальше підґрунтя для вдосконалення методів управління банківськими ризиками в Україні.

Бібліографічний список

1. Андрос С.В. Система збалансованих економічних показників як інструмент ефективного управління банківськими ризиками. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2011. № 3. Т. 2. С. 180-185.
2. Андрушків І.П., Мушинський Б.М. Ризик-менеджмент у банку за рекомендаціями Базельського комітету з питань банківського нагляду. *Науковий вісник НЛТУ України*: збірник науково-технічних праць. Львів, 2015. Вип. 25.7. С. 168-173.
3. Бобиль В.В. Фінансові ризики банків: теорія та практика управління в умовах кризи: монографія / Дніпропетр. нац. ун-т залізн. трансп. ім. акад. В. Лазаряна. Дніпро, 2016. 300 с.
4. Бородюк О. Як удосконалити управління банківськими ризиками. URL: http://n-auditor.com.ua/ru/component/na_archive/1101.html?view=material (дата звернення: 21.08.2018).
5. Єремейчук Р.А., Безродна О.С. Використання збалансованої системи показників і SPACE-аналізу для визначення стратегії банку. *Бізнесінформ*. 2013. № 8. С. 277-284.
6. Івченко Ю.Ю. Управління фінансовою стійкістю комерційного банку на прикладі ПАТ «Платинум банк». *Молодий вчений*. 2014. № 12(15). С. 141-144.
7. Каднічанська В.М., Торяник Ж.І., Зорянський В.А. Банківські ризики в контексті стійкої діяльності банківських установ. *Вісник Університету банківської справи*. 2015. № 1(22). С. 70-75.
8. Камінський А.Б. Ризик-менеджмент: проблематика розвитку. *Наукові записки НаУКМА. Економічні науки*. 2017. № 1. С. 52-59.
9. Ліндер Є. Стрес-тестування як інструмент аналізу фінансової стійкості банківських установ. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*: міжнародний науковий журнал. 2016. № 4. С. 73-79.
10. Основні принципи ефективного банківського нагляду / Сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=45251> (дата звернення: 22.08.2018).
11. Офіційний сайт Фонду гарантування вкладів фізичних осіб. URL: <http://www.fg.gov.ua> (дата звернення: 21.08.2018).
12. Павлюк О.О. Сучасні підходи в ризик-менеджменті банків. *Глобальні та національні проблеми економіки*: електронне наукове фахове видання. 2016. Вип. 10. С. 101-105. URL: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/22.pdf> (дата звернення: 23.08.2018).
13. Показники банківської системи України / Сайт Національного Банку України. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593 (дата звернення: 22.08.2018).
14. Роуз П.С. Банковский менеджмент. Москва: Дело, 2005. 768 с.
15. Система ризик-менеджменту в банках: теоретичні та методологічні аспекти: монографія / За ред. В.В. Коваленко. Одеса: ОНЕУ, 2017. 304 с.
16. Чмутова І.М., Безродна О.С. Лагові та випереджальні показники у ЗСП банку. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету*. 2013. № 1(64). С. 259-268.

References

1. Andros, S.V. (2011), "A system of balanced economic indicators as an effective tool for managing bank risks", *Marketing and innovation management*, no. 3, Vol. 2, pp. 180-185.

2. Andrushkiv, I.P., Mushynskiy, B.M. (2015), "Risk Management at the Bank based on the recommendations of the Basel Committee on Banking Supervision", *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy: zbirnyk naukovo-tekhnichnykh prats*, Lviv, Ukraine, Iss. 25.7, pp. 168-173.
3. Bobyl, V.V. (2016), *Finansovi ryzyky bankiv: teoriia ta praktyka upravlinnia v umovakh kryzy* [Financial risks of banks: theory and practice of management in crisis], monograph, Dnipropetr. nats. un-t zalizn. transp. im. akad. V. Lazariana, Dnipro, Ukraine, 300 p.
4. Borodyuk, O. "How to improve bank risk management", available at: http://n-auditor.com.ua/en/component/na_archive/1101.html?view=material (access date August 21, 2018).
5. Yeremeichuk, R.A. and Bezrodna, O.S. (2013), "The use of Balanced Scorecard and SPACE-analysis to determine the bank's strategy", *BiznesInform*, no. 8, pp. 277-284.
6. Ivchenko, Yu.Yu. (2014), "Managing the financial stability of the commercial bank on the example of the public joint stock company "Platinum Bank"", *Molodyi vchenyi*, no. 12 (15), pp. 141-144.
7. Kadnichanska, V.M., Torianyk, Zh.I. and Zorianskyi, V.A. (2015), "Banking risks in the context of sustainable activities of banking institutions", *Visnyk Universytetu bankivskoi spravy*, no. 1 (22), pp. 70-75.
8. Kaminskyi, A.B. (2017), *Ryzhyk-menedzhment: problematyka rozvytku* [Risk Management: problems of development], *Naukovi zapysky NaUKMA. Ekonomichni nauky*, no. 1, pp. 52-59.
9. Linder, Ye. (2016), "Stress-testing as a tool for analyzing the financial sustainability of banking institutions", *Instytut bukhhalterskoho obliku, kontroliu ta analiz v umovakh hlobalizatsii: mizhnarodnyi naukovyi zhurnal*, no. 4, pp. 73-79.
10. *Osnovni pryntsyipy efektyvnoho bankivskoho nahliadu* [Basic principles of effective banking supervision], available at: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=45251> (access date August 22, 2018).
11. *Ofitsiynyi sait Fondu harantuvannia vkladiv fizyshnykh osib* [Official website of the Guarantee Fund for Individuals' Deposits], available at: <http://www.fg.gov.ua> (access date August 21, 2018).
12. Pavliuk, O.O. (2016), "Modern approaches to risk management of banks", *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky: elektronne naukove fakhove vydannia*, Iss. 10, pp. 101-105, available at: <http://global-national.in.ua/archive/10-2016/22.pdf> (access date August 23, 2018).
13. *Pokaznyky bankivskoi systemy Ukrainy* [Indicators of the banking system of Ukraine], available at: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593 (access date August 22, 2018).
14. Rouz, P.S. (2005), *Bankovskiy menedzhment* [Bank Management], Delo, Moscow, Ukraine, 768 p.
15. Kovalenko, V.V. (2017), *Systema ryzhyk-menedzhmentu v bankakh: teoretichni ta metodolohichni aspekty* [Risk management system in banks: theoretical and methodological aspects], monograph, ONEU, Odessa, Ukraine, 304 p.
16. Chmutova, I.M. and Bezrodna, O.S. (2013), "Loan and outturn indicators in BSC of the bank", *Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu*, no. 1 (64), pp. 259-268.

Христофорова О.М., Кучерявенко Л.М. ОРГАНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ БАНКІВСЬКИМИ РИЗИКАМИ

Мета. Розкриття діючої практики з організації системи управління банківськими ризиками, визначення сучасного стану рівня банківських ризиків, а також пошуку напрямків удосконалення цієї роботи на основі систематизації існуючих пропозицій щодо цього питання.

Методика дослідження. У статті було використано загальнонаукові та методи економічних досліджень, зокрема: наукове абстрагування – для виділення проблеми підвищеної ризиковості при здійсненні своєї діяльності банківськими установами; статистико-економічний – для аналізу, порівняння й наочного відображення статистичних даних із метою дослідження стану функціонування вітчизняних банків та показників, що характеризують ступінь захищеності й можливості виникнення банківських ризиків; методи статистичного аналізу – для узагальнення впливів окремих структурних компонент банківської діяльності на ступінь ризиковості; абстрактно-логічний – для формування висновків та пропозицій.

Результати. Визначено необхідність управління ризиками банку, які зростають з кожним роком у зв'язку зі складним загальноекономічним становищем країни та появою нових тенденцій у банківській діяльності. Визначено економічні показники, які характеризують ступінь ризиковості у банках. Запропоновано ряд методів для зниження або уникнення банківських ризиків, а саме: обґрунтовано необхідність створення комплексного підходу до проведення стрес-тестування; сформовано досить новий підхід до регулювання дій співробітників банку та для визначення стратегічних цілей банку щодо мінімізації ризиків; запропоновано дотримуватись та поступово вводити у систему нові принципи та положення Базеля III.

Наукова новизна. Обґрунтовано, що, не дивлячись на ряд вже існуючих методів та принципів управління банківськими ризиками, система управління ними потребує більш системного та комплексного підходу. Тому було запропоновано збалансовану систему показників, використання якої внесе корективи в управління ризиками на рівні усього банку.

Практична значущість. Результати дослідження можуть бути використані не лише банками, а й будь-якими фінансово-кредитними установами, які стикаються з проблемою управління ризиками. Використовуючи методи, наведені у статті, можна виявити проблеми та комплексно їх вирішити.

Ключові слова: банківські ризики, система управління банківськими ризиками, економічні нормативи, стрес-тестування, система збалансованих показників, Базель III.

Khrystoforova O.M., Kucheriavenko L.M. ORGANIZATION OF THE MANAGEMENT SYSTEM OF BANK RISKS

Purpose. The purpose of the work is to reveal the current practice in organizing the banking risk management system, to determine the current state of banking risks, and to find ways to improve this work on the basis of systematization of existing proposals on this issue.

Methodology of research. The article was used general science methods and methods of economic research, in particular: scientific abstraction - to highlight the problem of increased riskiness in the implementation of their activities by banking institutions; statistical and economic - for analysis, comparison and visual representation of statistical data in order to study the status of functioning of domestic banks and indicators that characterize the degree of security and the possibility of emerging banking risks; methods of statistical analysis - to generalize the effects of certain structural components of banking activity on the degree of risk; abstract-logical - to formulate conclusions and suggestions.

Findings. The necessity of managing the bank's risks, which grows with each passing year, is determined in connection with the complicated general economic situation of the country and the emergence of new trends in banking activities. The economic indicators that characterize the degree of riskiness in banks are determined. A number of methods have been proposed for reducing or avoiding banking risks, namely: the necessity of creating an integrated approach to stress testing has been substantiated, a rather new approach to regulating the actions of bank employees and for determining the strategic goals of the bank for minimizing risks has been formed; it was proposed to follow and gradually to introduce into the system new principles and provisions of Basel III.

Originality. It is substantiated that, despite a number of existing methods and principles for managing bank risks, the management system requires more systematic and integrated approach. Therefore, a method was proposed - a balanced system of indicators, which would make adjustments to risk management at the level of the entire bank.

Practical value. The results of the research can be used not only by banks, but also by any financial and credit institutions that are faced with the problem of risk management. The methods given in the article can identify problems and solve them in a complex way.

Key words: banking risks, banking risk management system, economic standards, stress testing, balanced scorecard, Basel III.

Христофорова Е.Н., Кучерявенко Л.Н. ОРГАНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ РИСКАМИ

Цель. Раскрытие действующей практики по организации системы управления банковскими рисками, определение современного состояния уровня банковских рисков, а также поиск направлений совершенствования этой работы на основе систематизации существующих предложений по этому вопросу.

Методика исследования. В статье были использованы общенаучные и методы экономических исследований, в частности: научное абстрагирование - для выделения проблемы повышенной рискованности при осуществлении своей деятельности банковскими учреждениями; статистико-экономический - для анализа, сравнения и наглядного отображения статистических данных с целью исследования состояния функционирования отечественных банков и показателей, характеризующих степень защищенности и возможности возникновения банковских рисков; методы статистического анализа – для обобщения воздействий отдельных структурных компонент банковского деятельности на степень рискованности; абстрактно-логический – для формирования выводов и предложений.

Результаты. Определена необходимость управления рисками банка, которые растут с каждым годом в связи с тяжелым общеэкономическим положением страны и появлением новых тенденций в банковской деятельности. Определены экономические показатели, характеризующие степень рискованности в банках. Предложен ряд методов для снижения или предотвращения банковских рисков, а именно: обоснована необходимость создания комплексного подхода к проведению стресс-тестирования, сформирована достаточно новый подход к регулированию действий сотрудников банка и для определения стратегических целей банка по минимизации рисков; предложено придерживаться и постепенно вводить в систему новые принципы и положения Базеля III.

Научная новизна. Обосновано, что, несмотря на ряд уже существующих методов и принципов управления банковскими рисками, система управления ими требует более системного и комплексного подхода. Поэтому была предложена сбалансированная система показателей, использование которой внесет коррективы в управление рисками на уровне всего банка.

Практическая значимость. Результаты исследования могут быть использованы не только банками, но и любыми финансово-кредитными учреждениями, которые сталкиваются с проблемой управления рисками. Используя методы, приведенные в статье, можно выявить проблемы и комплексно их решить.

Ключевые слова: банковские риски, система управления банковскими рисками, экономические нормативы, стресс-тестирование, система сбалансированных показателей, Базель III.